
[2023-66-RE](#)

Causa 2023-66-RE

(Bessaad c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 417-2023. Recurs d'empara

Sentència del 19 de desembre del 2023

BOPA núm. 2, del 3 de gener del 2024

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 28 de setembre del 2023, per la representació processal del Sr. Mohammed Bessaad, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 22 de setembre del 2023, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9.1 de la Constitució, així com dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, i que per tal com aquestes vulneracions tenen com a conseqüència una detenció il·legal, d'acord amb les disposicions de l'article 9.3 de la Constitució i dels articles 5 i següents de la Llei transitòria de procediments judicials, posi en llibertat al recurrent de forma immediata;

Vista la Constitució, especialment els articles 9, 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional de l'11 d'octubre del 2023 que va admetre a tràmit, aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 26 d'octubre del 2023, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 4 de juliol del 2023, el Sr. Mohammed Bessaad va ser condemnat, mitjançant ordenança penal, com a autor d'un delictes menor de contraban de mercaderia sensible i d'un delictes major d'associació il·lícita a una pena de 9 mesos de presó ferma a substituir per l'expulsió del Principat d'Andorra per un període de 7 anys i al pagament d'una multa de 7.000,00 €.

Aquesta ordenança penal va ser notificada al condemnat, el qual assistit del seu advocat, va donar-li el seu acord i va optar per l'expulsió del Principat.

1.2. El 9 de setembre del 2023, el Sr. Mohammed Bessaad va ser controlat al Pas de la Casa, i tot i que va intentar fugir, va ser finalment retingut i el batlle de guàrdia, d'acord amb l'article 65.3 in fine del Codi penal, va ordenar mitjançant aute el seu ingrés a la presó per tal que complís la pena de 9 mesos de presó imposada en l'ordenança penal del 4 de juliol del 2023.

1.3. El 15 de setembre del 2023, la representació processal del Sr. Mohammed Bessaad va interposar un procediment d'habeas corpus, considerant que la manca de notificació de l'aute del 9 de setembre del 2023 i la seva manca de posada a disposició judicial vulneraven el seu dret a la llibertat.

1.4. El mateix 15 de setembre del 2023, el batlle de guàrdia va dictar un aute en què inadmetia a limine aquesta pretensió, considerant que el Sr. Mohammed Bessaad es trobava en presó com a conseqüència de l'ordenança penal del 4 de juliol del 2023 que li havia estat degudament notificada; i que, en cas d'incompliment d'aquella decisió, el batlle no actuava com a una segona instància, sinó que es limitava a executar la pena imposada acordant l'ingrés a la presó; afegia que el Servei de Policia havia lliurat una còpia de l'aute del 9 de setembre del 2023 al Sr. Mohammed Bessaad i que se'n va trametre també una còpia a l'advocat de guàrdia.

1.5. La representació processal del Sr. Mohammed Bessaad va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 22 de setembre del 2023, el Tribunal de Corts va dictar un aute que desestimava aquest recurs.

1.6. El 28 de setembre del 2023, la representació processal del Sr. Mohammed Bessaad va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 22 de setembre del 2023, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9.1 de la Constitució, així com dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent exposa que el seu lletrat va interposar un procediment d'*habeas corpus* per tal com va ingressar al Centre Penitenciari sense rebre cap notificació de la seva situació de presó ferma, ni ell, ni el seu advocat, ni tampoc se li van llegir els seus drets constitucionals, circumstància que vulnera el seu dret a la llibertat.

- Exposar que no li consta que se li hagi notificat l'aute i s'oposa a la legalitat de la notificació efectuada al lletrat de guàrdia, ja que desconeix si la notificació va ser rebuda per part del destinatari; segons el seu parer, una notificació tan important ha d'efectuar-se personalment per tal de garantir els drets de la persona interessada.

- Segons les resolucions judicials impugnades es van llegir els seus drets constitucionals, va tenir l'audiència corresponent i es va practicar un judici en deguda forma en l'ordenança penal del 4 de juliol del 2023 i una vegada va entrar al Principat, el 9 de setembre del 2023, allò que era procedent fer, segons l'article 65.3 del Codi penal, era fer complir la pena que havia estat substituïda per l'expulsió, és a dir, complir 9 mesos de presó ferma.

- Discrepa d'aquesta argumentació i considera que era necessari, com a mínim indispensable, notificar l'aute de presó ferma per garantir els seus drets constitucionals, amb independència que aquest aute fos o no fos recurrible.

- Tot i saber que tenia una ordre d'expulsió vigent, la qual havia substituït una pena de presó ferma, té drets i garanties constitucionals que no s'han complert de cap manera.

- Considera que la notificació de les decisions judicials és una de les manifestacions més importants dels drets fonamentals a un procés degut, a la jurisdicció i a la defensa, ja que està vinculada amb els drets d'audiència i amb el principi de contradicció i permet conèixer allò que s'ha resolt i reaccionar davant de la resolució a través dels actes processals amb els recursos escaients.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, i que per tal com aquestes vulneracions tenen com a conseqüència una detenció il·legal, d'acord amb les disposicions de l'article 9.3 de la Constitució i dels articles 5 i següents de la Llei transitòria de procediments judicials, posi en llibertat al recurrent de forma immediata.

2.2. Argumentació del Tribunal de Corts

- El Tribunal de Corts exposa que el recurs d'apel·lació fonamenta la vulneració del dret a la llibertat en dos fets: la manca d'audiència prèvia i la lectura de drets, i, la manca de notificació de l'aute del 9 de setembre del 2023 que ordena l'ingrés del recurrent a la presó.
- El Tribunal de Corts recorda que el recurrent va ser inicialment detingut i posat a disposició del batlle de guàrdia el 4 de juliol del 2023; en aquell moment es va procedir a la lectura dels seus drets, al tràmit d'audiència prèvia del Ministeri Fiscal i de l'advocat del recurrent i el batlle va dictar l'ordenança penal; aquesta decisió va ser notificada al condemnat, assistit d'un lletrat que li va explicar la pena imposada i les conseqüències del seu incompliment.
- Seguidament, exposa que quan el 9 de setembre del 2023 el recurrent va ser novament detingut malgrat haver estat expulsat, no es planteja en el marc d'aquest procediment un nou fet delictiu, sinó un control policial del compliment de la pena.
- El lletrat confon la revocació de la pena condicional amb la substitució de la pena de presó imposada.
- En aquest cas la pena no va ser condicionada a alguna cosa, sinó que va ser substituïda per l'expulsió; per tant, en cas d'incompliment no s'escau una nova audiència de les parts per valorar o no una revocació, ni dictar una resolució recurrible. En virtut de l'article 65.3 del Codi penal que disposa que "*en cas que la persona expulsada entri en territori andorrà dins el termini fixat, haurà de complir la pena que havia estat substituïda per l'expulsió*", el batlle es limita a dictar una ordre d'ingrés a la presó.
- Per tant, no cal procedir a cap altre tràmit amb el condemnat, el qual ja ha gaudit de l'exercici dels seus drets d'audiència i de contradicció; s'escau ordenar el seu ingrés immediat a la presó, sense perjudici que, posteriorment, en execució de la pena, pugui utilitzar els mitjans processals al seu abast per sol·licitar allò que consideri escaient.
- Insisteix en què no es tracta d'una fase d'instrucció, sinó d'execució d'una pena ferma.
- Pel que fa a la manca de notificació de l'aute del 9 de setembre del 2023, que ordena l'ingrés a la

presó, el Tribunal de Corts considera que aquest aute es limita a constatar, d'acord amb l'article 65.3 anteriorment esmentat, que la persona es troba dins el territori nacional i s'ordena el seu ingrés al Centre Penitenciari; aquesta decisió no és susceptible de recurs.

- La seva eventual manca de notificació no té efectes en la pretesa vulneració del dret d'audiència, ni del principi de contradicció, ni tampoc respecte del fet que el recurrent desconeix el motiu pel qual es troba en presó, ja que es troba en presó complint la condemna que li va ser degudament notificada, quan va acceptar l'ordenança penal, que és ferma i executiva.

- El Tribunal de Corts afegeix que, atès que els fets es van produir durant un dia festiu, el batlle de guàrdia va comunicar l'ingrés a la presó (no notificar) al lletrat de guàrdia mitjançant correu electrònic a efecte de comunicació oficial.

- Conclou, per tant, que es va donar compliment suficient a les obligacions de comunicació pròpies del tràmit d'ingrés a la presó.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal posa en relleu que l'ingrés del recurrent al Centre Penitenciari és la conseqüència necessària de l'execució de l'ordenança penal del 4 de juliol del 2023 que el condemnava a 9 mesos de presó o a l'expulsió del territori del Principat per una durada de 7 anys.

- Com que va optar per l'expulsió, però no la va respectar, havia de complir la pena de presó, d'acord amb l'article 65.3 del Codi penal, i una mera ordre d'ingrés a la presó era suficient.

- L'ingrés del recurrent a la presó és doncs l'execució de la decisió del 4 de juliol del 2023, esdevinguda ferma i definitiva i que ja li havia estat notificada, circumstància que justifica que no calgui procedir a cap audiència prèvia abans de l'ingrés al Centre Penitenciari, ni tampoc que aquest ingrés hagi de ser-li notificat.

- Seguidament, després d'analitzar les actuacions de la causa, el Ministeri Fiscal destaca que el 9 de setembre del 2023, el secretari judicial va comunicar mitjançant correu electrònic l'aute d'ingrés al

Centre Penitenciari del recurrent al lletrat de guàrdia i que la seva notificació al recurrent va ser delegada al director del Servei de Policia.

- Per tant, aquest acte va ser realitzat per delegació de la batlle de guàrdia i el Ministeri Fiscal considera, doncs, que es va donar compliment de les obligacions de comunicació processal.

- Conclou, per tant, que els drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa no han estat vulnerats pel Tribunal de Corts i, per consegüent, s'oposa a la demanda presentada pel recurrent.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem.

3.2. Quan un recurrent al·lega la vulneració del dret constitucional a obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10.1 de la Constitució), l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd.

3.3. Quan entren en joc drets substancials, el control d'aquest Tribunal en el marc del recurs d'empara consisteix a determinar si els recurrents han estat privats o no d'una protecció efectiva, és a dir, si han estat situats o no en una indefensió material (veg. per ex. el punt 3.3 de l'aute del 22 de desembre del 2017, recaigut en la causa 2017-33-RE, o el punt 3.1 de la sentència del 19 de febrer del 2018, recaiguda en la causa 2017-53-RE).

3.4. En aquesta causa la qüestió constitucional que aquest Tribunal ha de resoldre és la de saber si el Tribunal de Corts ha vulnerat els drets a la llibertat, a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, pel fet de considerar que l'ingrés del recurrent a la presó després de no haver respectat la mesura d'expulsió del territori andorrà no necessitava cap notificació, ni havia d'anar precedida de cap audiència.

3.5. De les actuacions d'aquesta causa, de l'aute del Tribunal de Corts impugnat i de les al·legacions presentades pel Ministeri Fiscal se'n deriva que, el 4 de juliol del 2023, el Sr. Mohammed Bessaad va ser condemnat, mitjançant ordenança penal, com a autor d'un delictes menor de contraban de mercaderia sensible i d'un delictes major d'associació il·lícita a una pena de 9 mesos de presó ferma, que es podia substituir per l'expulsió del Principat d'Andorra per un període de 7 anys, així com al pagament d'una multa de 7.000,00 €; aquesta ordenança penal i el seu contingut, en particular el seu dispositiu, van ser notificats al condemnat, el qual assistit del seu advocat, va donar-hi el seu acord i va decidir optar per l'expulsió del Principat per un període de 7 anys.

3.6. Tampoc és objecte de discussió que, el 9 de setembre del 2023, el recurrent va ser controlat en territori andorrà, i detingut pel Servei de Policia, ja que feia l'objecte d'una expulsió i no havia d'estar en territori andorrà.

3.7. Atès que la pena d'expulsió no havia estat respectada, la batlle de guàrdia va ordenar el seu ingrés al Centre Penitenciari mitjançant un aute que va ser comunicat al lletrat de guàrdia el 9 de setembre del 2023 mateix.

3.8. D'acord amb l'article 65.3 del Codi penal, "*En cas que la persona expulsada entri en territori andorrà dins el termini fixat, haurà de complir la pena que havia estat substituïda per l'expulsió*".

3.9. L'ingrés del recurrent a la presó el 9 de setembre del 2023 no és a causa d'una nova decisió de justícia, sinó de l'execució de l'ordenança penal del 4 de juliol del 2023 mitjançant la qual se l'havia condemnat a una pena de 9 mesos de presó ferma que podia substituir per l'expulsió del Principat d'Andorra per un període de 7 anys.

3.10. Aquest pronunciament li va ser degudament notificat i el recurrent sabia, doncs, que si no respectava la mesura d'expulsió per la qual havia optat, hauria d'ingressar a la presó.

3.11. Per consegüent, el Tribunal de Corts no ha vulnerat els drets a la llibertat, a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa pel fet de considerar que una notificació i una audiència prèvies a l'ingrés al Centre Penitenciari no eren necessàries, ja que aquest ingrés era la conseqüència coneguda de l'ordenança penal dictada el 4 de juliol del 2023, la qual ja li havia estat degudament notificada.

3.12. A més, tal com ho recorda el Ministeri Fiscal, l'aute d'ingrés al Centre Penitenciari va ser comunicat mitjançant correu electrònic a l'advocat de guàrdia el 9 de setembre del 2023.

3.13. Les consideracions anteriors motiven la desestimació d'aquest recurs d'empara, la qual cosa comporta, en matèria de costes processals, la seva imposició al recurrent, conformement a l'article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Desestimar el recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Mohammed Bessaad contra l'aute del 22 de setembre del 2023, dictat pel Tribunal de Corts.

2. Declarar que no s'han vulnerat els drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, ni el dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució.

3. Imposar al recurrent les costes processals derivades de la desestimació del seu recurs.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del recurrent, al president de la Batllia, a la presidenta del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 19 de desembre del 2023.

Jean-Yves Cullet Joan Manel Abril Campoy

President Vicepresident

Dominique Rousseau Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat Magistrat